

De belangrijkste factor die het leren beïnvloedt, is wat de leerling al weet. Aanwezige kennis dient als kapstok voor nieuwe kennis. Voorkennis is door de Amerikaanse psycholoog David Paul Ausubel (1918 - 2008) omschreven als het startpunt van het leren. Hoe kun je op eenvoudige wijze gebruik maken van voorkennis tijdens je lessen, waarbij je leerlingen gedurende de les blijft boeien?

Voorbeeld

De geschiedenis van Brazilië is voor havo een verplicht onderdeel van het examen aardrijkskunde. Wat weten leerlingen hier nu over? Om dit te peilen beginnen we de les met onderstaande opdracht.

Herhaling en voorkennis

Zet de letters van de volgende begrippen in chronologische volgorde:

- A. Prekoloniale periode
- B. Portugal koloniseert Brazilië
- C. Onafhankelijkheid Brazilië (1822)
- D. Columbus 'ontdekt' de nieuwe wereld
- E. Sterke economische groei
- F. Slaven verbouwen suiker op plantages
- G. Brazilië wordt een militaire dictatuur (1964)
- H. Democratisering
- I. Bolsonaro wordt verkozen tot president

Klaar? Vergelijk met je buur.

Ondanks dat de meeste leerlingen waarschijnlijk nooit iets over de geschiedenis van Brazilië gelezen of gehoord hebben, moeten ze in staat zijn om een 'educated guess' te maken van het juiste antwoord. Ze doen dit op basis van [voorkennis](#) die zij hebben. Dat Bolsonaro president is hebben ze hopelijk gehoord. Het begrip prekoloniaal en de jaartallen geven een deel van het antwoord weg. Uit de geschiedenislessen hebben leerlingen wellicht enig idee wanneer er in andere landen sprake was van slavernij of van kolonialisme. Deze kennis kunnen zij toepassen op deze specifieke casus; de geschiedenis van Brazilië.

Nadat leerlingen deze opdracht hebben gemaakt, geven we leerlingen niet meteen het juiste antwoord. We bespreken kort met hen wat ze zeker denken te weten, waar ze nog over twijfelen en hoe ze de opdracht aangepakt hebben. Dit geeft ons als docent, maar ook de leerlingen informatie over waar de leerlingen op dit moment staan. Deze informatie kunnen we gebruiken voor het vervolg van de les. Bij welke onderdelen moeten we langer stilstaan? Wat is wel bekend? Welke misconcepties hebben leerlingen? Op deze manier ben je met leerlingen bezig met formatief

evalueren.

Na de opdracht volgt een uitleg en opdrachten waarin we de grote lijnen in de geschiedenis van Brazilië schetsen. Al tijdens de les zie je dat leerlingen terugdenken aan de startopdracht. De informatie valt langzaam op z'n plaats. "Zie je wel!" "Ow, da's dom!"

Aan het einde van de les laten we leerlingen de startopdracht nogmaals maken. Zij verbeteren hun eerste antwoord. Voor zowel leerlingen als docent is het op deze manier eenvoudig om te checken of zij het leerdoel behaald hebben of waarover eventuele onduidelijkheden zijn. We laten leerlingen hierbij het antwoord opschrijven. Als docent kun je dan namelijk rondlopen en snel peilen of leerlingen de startopdracht kunnen maken. Wie zit er volledig naast? Wie verbetert er veel of weinig? Hoelang hebben leerlingen gemiddeld nodig om de antwoorden in de juiste volgorde te zetten? Wederom een moment om [formatief te evalueren](#).

Blijven boeien

Met bovenstaande opdracht houd je tijdens je uitleg steeds een duidelijke focus op het einddoel. Je bepaalt niet alleen welke voorkennis leerlingen hebben, maar geef je hen ook zogenaamde ankerbegrippen. Je verstrekt leerlingen de haakjes van de kapstok. Tijdens de les weten ze daardoor beter op welke woorden ze gefocust moeten zijn. Gedurende de les kunnen leerlingen nieuwe informatie aan de haakjes (ankerbegrippen) hangen. Daarnaast helpt dit hen bij het ordenen van informatie. Op die manier breiden ze hun kennisschema's verder uit (assimilatie) en / of passen deze aan (accomodatatie).

Hoewel bovenstaand voorbeeld betrekking heeft op aardrijkskunde (en geschiedenis), is dit principe ook toe te passen op andere vakken en niveaus. Het gaat erom dat je belangrijke begrippen of processen voorafgaand aan de leeractiviteit geeft. Laat leerlingen nadenken over de juiste volgorde of de juiste plaats van een begrip in een schema of tekening. Zo kun je maatschappijleer denken aan het ordenen van fases in de totstandkoming van een wet of bij biologie aan de stappen van fotosynthese.

Wij zijn benieuwd of je voor jouw vak vergelijkbare voorbeelden kent. Laat het ons weten in de reacties!